Homo-politicus на босанско-балкански начин

Пише: Душан Бабић
недеља, 06 април 2008 00:31

Никад краја причи о пост-дејтонској БиХ као земљи парадокса, са чиме се слажу бројни експерти, аналитичари, политиолози, правници и слични профили, како у земљи, тако и у свијету.

Ова земља у државно-правном смислу доиста представља уникум у свијету. Осим што је сложена, нефункционална, нерационална и неефикасна, БиХ робује националном концепту власти, на чему се упорно истрајава. Тај истрошен политички концепт заправо и генерише бројне парадоксе.

Један од парадокса има свој наглашен израз у енормној политизацији друштва. У данашњој БиХ је све до пароксизма исполитизовано – од традиционалне политике, економије, друштва, религије, науке, културе, умјетности, образовања, до спорта и естраде. На сцени је *homo politicus* у цјелини сложених односа и дејстава, са неизрециво штетним посљедицама по будућност земље.

Један од парадокса је изражена криза идентитета, јер још увијек нема сагласности око темељних вриједности друштва. Нема јасног одговора на једноставно питање – шта је БиХ данас по државно-правној дефиницији ? Република, федерација, конфедерација, консоцијацијска заједница, или нешто између? Нема јо ш увијек сагласности око карактера протеклог рата. За једне је то позната мантра о агресији, за друге отаџбински, односно домовински рат. У свијету се усталила синтагма “грађански рат”, са елементима вјерског и рата за територије, што је најближе истини.

Док пишем ове редове, ослушкујем шта се дешава у Парламенту БиХ, гдје се одлучује о фамозном закону о реформи полиције, као предуслову потписивања Споразума о

стабилизацији и придруживању у ЕУ. На сцени је дух крајњег неповјерења, што није од јуче.

Сјетих се изврсног мамутског курзива у *Политици* из пера Славољуба Ђукића, од прије готово три деценије, кад је исписао једну сурово тачну индицију, парафразирано, о створеном условном рефлексу како ће неко нешто подметнути … То је већ социјална патологија, тешко изљечива. Наравно, како је ријеч о истим или блиским народима, осјећај неповјерења и нетрпељивости није нипошто искључиво босанска прича или нешто типично за БиХ, већ заједничка особина земљака са ових простора. О феномену земљака ћу посебно писати другом приликом.

О повампиреној политизацији, а у контексту либерализације и разбокореног невладиног сектора, најприје као илустрацију нудим женска удружења, са предзнаком жртава протеклог рата. Овдје је ријеч искључиво о бошњачким жртвама.

Ни у сну не спорим њихову несрећу и трагичну судбину, али већ постаје неподношљиво њихово бављење класичном политиком, али на један девијантан начин, који заправо представља парадигму политиканства, односно политичке манипулације и инструментализације. Те претежно неуке жене, многе од њих и дословно неписмене, углавном са села, умјесто да се окрену аутентичној мисији за што су и основане, оне се баве високом политиком – од уставних промјена, реформе полиције, мита и корупције, до критиковања Додика и Високог представника у БиХ. Индикативно је што су њихова отворена писма или саопштења, писмено срочена, па се разумљиво поставља питање – ко их брифује? Или , ко пише њихова сочињенија. Ево могућег одговора. Недавно је Мирослав Лајчак, изнервиран опструкцијама лидера СДА Сулејмана Тихића понуђеном моделу реформе полиције, овоме дословно скресао у брк: “Ви сте за вехабијску Босну!”. Већ наредног дана у штампи је освануло писмо Мајки енклаве Сребренице и Жепе, упућено Високом представнику, са извученим насловом : “Ви сте најтамнија мрља у нашој земљи”, што представља централно мјесто у њиховом отвореном писму.

Бошњачка, а и шира јавност је разумљиво осјетљива на страдања Сребренице. Отуда и посебну тежину има глас удружења са тим предзнаком. То су знали и спин доктори из СДА, мада је отворено писмо срочено нападно одбранашки, плошно, готово агитпроповски, што ће речи, дилетантски. Укратко, поручено.

Политизација, наравно, није искључиво привилегија женских удружења, али је уочљиво

како се оне готово по сваком политичком питању оглашавају. Али не само политичком. И културном такође. Најновији примјер политиканства је вишеградска ћуприја. Био је најављен долазак генералног директора UNESCO-а, Коичиро Мацуре, да лично уручи цертификат о стављању Моста Мехмед Паше Соколовића на листу свјетске градитељске баштине. Уочи његовог доласка огласиле су се Жене жртве рата, инсистирајући да се најприје угради плоча у знак сјећања на побијене на ћуприји током минулог рата, а тек онда табла UNESCO-а.

Бакира Хасечић, предсједница удружења, иначе миродија у сваком догађању женског народа, изрекла је како је вишеградска ћуприја "најкрвавији мост у повијести". Чак је замјерила турској влади што је финансирала пројекат обнове ћуприје, назвавши то срамним чином! Колико је овај глас небулозан, не треба трошити ријечи, али је ипак нужно казати, како је вриједност вишеградске ћуприје универзална, која ни на који начин није подстицала злочине.

Они су се десили сплетом одређених несрећних околности.

Политизацију сусрећемо на сваком кораку. – од запишавања територија подизањем вјерских симбола, инат црквa и џамија, преко сегрегације у школама, до најављеног концерта Секе Алексић у Скендерији.

Запишавање територија је био-физиолошка особина паса, која је попримила свој трагикомичан израз у пост-дејтонској БиХ. Од Саве до Јадрана, од Уне до Дрине, ничу инат цркве и џамије као маркирање територија. У западној Херцеговини на свакој ћуки је криж, а на брду Хум изнад Мостара огроман, да подсјећа, опомиње и иритира некршћане. У граду, на хрватској, десној обали Неретве, саграђен је црквени торањ виши од сто метара! Прави грађевински бастард. Шака у око мостарској језгри, ради чега се и одлаже упис Мостара на листу свјетске градитељске баштине.

Који километер узводно Неретвом, у Врапчићима, на приватној туђој земљи, што је засебна тема, подигнута је грандиозна џамија, са два минарета и по три мунаре, истурена мјеста одакле се позивају вјерници на молитву. Сличан габарит има и џамија у Устиколини, по многима подигнута тек да иритира прекодринске комшије.

Најновија иницијатива удружења грађана из Источног Сарајева да се на Златишту, обронци Требевића, подигне споменик у форми крста, у спомен страдалим Србима у Сарајеву, изазвала је праву ерупцију протеста, доминантно бошњачке јавности. Као, кота на Златишту, одакле су највише дјеловали снајперисти, симболизује страдања у опсједнутом Сарајеву, а крст треба да упозорава како су “крвници још горе” …

У свему се, међутим, занемарује симболичко значење крста или крижа, који у аутентичном тумачењу хришћанске догме симболизује мучеништво. Овдје је та битна симболичка раван апсолутно потиснута зарад иритирања, у правилу комшија. То је наше босанско проклетство. Или, тачније, наша босанско-балканска ујдурма.

“Највећа дијаболичност зла скрива се у вјерским или уопће у најсветијим симболима. Они первертирају из симболичнога универзалнога заједништва у дијаболично насиље. Зло оперира добром, патњом, невољама, суженим истинама, страховима, одсутношћу критичке и самокритичке рефлексије”, написао је теолог Иван Шарчевићу својој редовној колумни “Опијум за народ”, *Ослобођење*, 24. марта.

Још од времена распада бивше нам заједничке отаџбине, музика је издашно злоупотребљавана, посебно тзв. турбо-фолк. Преко ноћи су сачињени индекси забрањених тонова и партитура, готово искључиво прекодринских аутора и изводјача. Њихова забрана никада није формално опозвана, али је на снази још увијек, макар и у редукованој форми. Гостовање естрадних звијезда из Србије редовно изазива буру протеста у Федерацији БиХ, а посебно у Сарајеву. Тако је и са најављеним концертом Секе Алексић у сарајевској Скендерији.

Познати глумац, Емир Хаџихафизбеговић, а одскора ресорни министар у Влади Кантона Сарајево (култура), начелно је против забрана, али није равнодушан што “србијанске дроље заводе бошњачке младиће, па се они одају алкохолу …”!? То је изјавио јавно на ТВ не трепнувши!

Шта се пренебрегава ? Пренебрегава се чињеница како је ријеч о музици с истог оријенталног врела. Босна и Србија нису у заједничкој држави тек од 1918. године, већ уназад неколико вијекова, ако се апстрахују четири деценије Аустроугарске владавине, што представља занемарљив историјски период, у односу на претходне вијекове заједничког османског државно-правног оквира, што је оставило дубоког трага. Један језик, сродно или блиско етничко поријекло, у длаку идентичан ментални склоп,

јединствен социо-културни простор, нужно производе исте или сличне духовне склоности и афинитете, понашања, реакције - у болу и тузи, у весељу и распојасаности, на свадби и сахрани, у љубави и мржњи. То смо ми. То спутавати, или још горе забрањивати, представља неопростив гријех.